
Освіта на Луганщині №1 (32)/2010

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ

НАУКОВА ДУМКА

Ірина Цимбал. Програмно-цільове управління розвитком загальної середньої освіти в Луганській області.....	4
Тамара Сорочан, Борис Дьяченко. Безперервна освіта педагогів у міжкурсовий період.....	7
Юрій Стецюк. Компетентнісний підхід у теорії та практиці контрольної-оцінювальної діяльності вчителів.....	14
Дмитро Мацько. Підготовка студентами наукових публікацій (на прикладі публікацій майбутніх учителів англійської мови).....	19
Михайло Бірюков. Особливості композиції в малюнках дітей дошкільного та молодшого шкільного віку.....	23
Наталія Грабовенко. Гуманізація і гуманітаризація освіти технічних університетів: проблеми та перспективи.....	29
Марина Шопіна. Психологічні особливості навчальної мотивації дітей шкільного віку.....	34
Наталія Бочкарьова. Особистість учителя в педагогічній спадщині Карла Роджерса.....	39
Олена Бурім. Деструктивний вплив телебачення на особистість молодшого школяра.....	43

ПРОФЕСІЙНИЙ РОЗВИТОК ПЕДАГОГІВ

Світлана Кобзова. Організаційно-педагогічні умови підготовки фахівців сфери туризму до проектування регіональних маршрутів.....	49
Ірина Воротникова. Освітній портал як засіб індивідуалізації професійного розвитку вчителів.....	54
Вадим Рижигов. Теоретичне підґрунтя конструювання цільових моделей (професіограми) сучасного фахівця юриста.....	60
Євген Степанов. Сутність та формування полікультурної компетентності педагога вищої школи.....	66
Олег Левченко. Професійна культура майбутнього викладача: компетентнісний та фасилітативний підходи як важливі складові в комплексі гуманітарної освітньої парадигми.....	70
Марина Рудіна. Критерії професіоналізму молодого вчителя англійської мови та показники їх виявлення.....	77
Олена Часнікова. Модель розвитку фахової компетентності з основ економіки вчителів географії в післядипломній освіті.....	84

ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ

Олександр Проказа, Ольга Коваленко. Процес побудови розуміння змісту навчального матеріалу з фізики у системі «тонких» інноваційних технологій.....	90
Ірина Унгурян. Використання технології педагогічної підтримки в умовах групи продовженого дня.....	96
Тетяна Лозицька. Використання медіа вчителями у навчальному процесі як науково-педагогічна проблема.....	101
Марина Бриль. Креативні засади гри у процесі соціальної адаптації учнівської молоді.....	105
Ольга Задорожна. Проектування моделі взаємодії середнього загальноосвітнього та вищого навчальних закладів.....	110

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА

Наталія Голуб. Особливості формування пізнавальної та мовленнєвої активності у молодших школярів із затримкою психічного розвитку.....	115
Купчина Р.Ю. Формування навичок зв'язного висловлювання у дітей дошкільного віку з інтелектуальною недостатністю.....	118
Лідія Литвиненко. Засвоєння складової структури слова дітьми раннього віку.....	120
Ольга Вінокурова, Ірина Макаренко. Педагогічний простір як система взаємозв'язаних корекційних і виховних ситуацій у роботі з дітьми раннього віку.....	123

Ірина Мірошниченко. Комплексний підхід у реабілітації дітей з ДЦП в умовах спеціалізованого будинку дитини.....	126
Оксана Науменко, Юлія Коляда. К вопросу о дифференцированном подходе в обучении математике дошкольников с тяжелыми нарушениями речи.....	128
Олена Тушева. Факторологический анализ вопросов перепрофилирования и переподготовки дефектологов.....	132
Светлана Хабарова, Татьяна Лагун. К вопросу определения содержания обучения иностранному языку учащихся с тяжелыми нарушениями речи.....	135
Олена Іванова, Олена Юрченко. Психолого-педагогічний супровід дітей дошкільного віку в умовах спеціального навчально-виховного комплексу.....	138
Світлана Янчева. Принцип единой коммуникативно-речевой среды в организации коррекционно-развивающей работы с детьми-сиротами дошкольного возраста с интеллектуальной недостаточностью.....	141
Марина Калмикова, Ірина Алексєєва. Психолого-педагогічна допомога в розвитку соціального інтелекту в дітей зі схильністю до СДУГ.....	145

ПОРІВНЯЛЬНА ПЕДАГОГІКА

Вадим Лунячек. Ретроспектива підготовки магістрів державного управління в Україні.....	151
Ольга Отравенко. Феміністичний погляд на неповні сім'ї у США.....	158

ВИХОВАННЯ МОЛОДІ

Юрій Мечетний, Ірина Кратінова. Валеологічні технології: загальна концепція виховання молоді.....	161
Лариса Михайлова. Естетичне виховання підлітків у зарубіжній науці і практиці ХХ століття.....	166
Вероніка Андреєнкова. Особливості та форми прояву делінквентної поведінки молодших школярів.....	172
Лариса Кольченко. Розвиток шкільного самоврядування в історичному контексті та його роль у соціалізації сучасних старшокласників.....	176

МЕТОДИЧНІ ПОРАДИ

Тетяна Бабенко. Організація системи науково-дослідної діяльності учнів у загальноосвітніх навчальних закладах.....	183
Володимир Кравченко, Олександр Проказа. Використання структурних формул у процесі навчання учнів складати фізичні задачі.....	188
Ольга Касьянова. Формування комунікативної компетентності молодших підлітків у сучасних соціокультурних умовах: можливості та бар'єри.....	192

ЛЕКТОРІЙ

Олександр Левченко. Напис у Києві був пророчим, а «стенограма почуттів» Леоніда Утьосова зводилася «до зустрічей у театрі, які ще довго будуть тривати...».....	199
Сергій Жерліцин. Олімпіадний рух Луганщини: стан, проблеми та перспективи.....	206

МОНІТОРИНГ В ОСВІТІ

Тамара Сорочан, Лариса Ткаченко, Марина Расулова. Підсумки моніторингового дослідження якості математичної освіти учнів 4-х класів загальноосвітніх навчальних закладів Луганської області.....	218
--	-----

РЕЦЕНЗІЇ

Олена Горошкіна. Рецензія на методичний посібник «Діалог з концептами російської культури» для допрофільного та профільного навчання: російська мова, література, суспільствознавство за заг. ред. Н.Л.Мішатіної (М. : ТИД «Русское слово» – РС, 2010. – 248 с.).....	227
--	-----

ФЕМІНІСТИЧНИЙ ПОГЛЯД НА НЕПОВНІ СІМ'Ї У США

Ольга Отравенко

Сімейні цінності зазнали великих змін. Роль чоловіка та жінки змінюється. У статті розглядається ставлення феміністок до неповних сімей. Вони виступають за рівноправність статей. Також спростовуються деякі наслідки виховання дітей із неповних сімей.

Family values have changed greatly. The roles of a man and a woman have also been changing. The article reviews the position of feminists towards single-parent families. They stand for sexual equality. Some negative effects of upbringing of single-parent children are also disproved.

Сім'я — це найважливіший інститут для виховання та розвитку дітей. На жаль, сімейні цінності зараз втратили свою актуальність. Перед суспільством постає гостра криза сім'ї, причинами якої є зміна моральних норм у взаємовідносинах статей, дошлюбні зв'язки, зміна традиційних ролей чоловіка та жінки, втрата виробничої функції сім'ї, невідповідність молодих людей до шлюбу, підвищення вимог до шлюбного партнера, наркоманія, алкоголізм та ін. Неповна сім'я стає нормою серед типів сучасної сім'ї. Чисельність неповних сімей має тенденцію до зростання, особливо у США.

Погляд на проблему неповних сімей вивчався багатьма американськими науковцями. Неповні сім'ї досліджували такі вчені, як М. Деніелс (M. Baniels), Ф. Додсон (F. Dodson), Дж. Елстайн (J. Elstain), М. Геллегер (M. Gallagher), Р. Грісволд (R. Griswold), Д. Кудейл (D. Quayle), С. Макланахан (S. McLanahan), Д. Попену (D. Popenoe) та інші. Вчених, які займалися проблемою неповних сімей, можна поділити на три табори: консерватори, ліберали та феміністи.

Феміністи визнають незалежність людини у сім'ї та її індивідуальність на роботі. Феміністи поважають сім'ю як соціальний інститут, приймають різні форми сімейних відносин, але прагнуть мати свободу і рівноправність у вихованні дітей, а також бути матеріально незалежними. До феміністів належать такі вчені, як Дж. Гіель (J. Giele), М. Кранцлер (M. Krantzler), А. Сколнік (A. Skolnick) та інші.

Мета даної статті полягає в тому, щоб узагальнити американський досвід стосовно неповних сімей та висвітлити феміністичний підхід щодо виховання дітей із неповних сімей.

Багато дебатів ведеться з приводу впливу неповної сім'ї на виховання дитини. Більшість

учених стверджують, що діти, які виховуються у неповних сім'ях, вірогідніше, зазнають більше різноманітних проблем, ніж діти з повних сімей. Д. Попену (D. Popenoe) стверджує, що діти страждають, коли вони зростають не в повній сім'ї з обома біологічними батьками [1]. Вчені погоджуються, що діти із неповної сім'ї перебувають у несприятливих умовах через велику кількість наслідків. Деякі соціологічні дослідження свідчать, що діти з неповних сімей мають більшу ймовірність бути бідними, використовувати наркотики, скоювати злочини, погано навчатися у школі, прогулювати уроки, погано поводити себе, мати погіршені стосунки з батьками, впадати у депресію, мати емоційні проблеми, рано вагітніти, розлучатися у дорослому житті, вживати алкоголь тощо.

Доки більшість людей погоджується, що дитині краще в сім'ї з обома батьками (якщо вони не зловживають), багато хто вважає, що несприятливий вплив неповних сімей на дітей перебільшений. Як вважає С. Макланахан (S. McLanahan), професор соціології і суспільних відносин університету Принстон, діти, які зростають з одним із батьків, перебувають у невідповідних умовах через велику кількість наслідків; вони мають більшу ймовірність кинути школу, скоювати злочин або ж вагітніти [2]. Проте вона робить висновок, що факти не свідчать про те, що руйнування сім'ї є головною причиною цих проблем.

С. Макланахан (S. McLanahan) також вважає, що коли б усі діти жили в повних сім'ях, підліткове материнство та неробство були б меншими ніж зазвичай, але велика частина цих проблем залишилася б. Крім того, деякі вчені стверджують, що, причинний зв'язок між неповними сім'ями і соціальними проблемами неясний. Поки більшість експер-

тів визнають, що діти з неповних сімей, вірогідніше, матимуть проблеми, як наприклад, погане навчання у школі і бідність, багато хто вважає, що помилково автоматично припускати, що ці труднощі викликані відсутністю одного з батьків.

Згідно з А. Школніком (А. Skolnick), психологом-дослідником з Каліфорнійського університету в Берклі, виховання дітей у неповній сім'ї може бути пов'язане з багатьма проблемами, але причини цього полягають в економічних та емоційних проблемах, що впливають на батьків, та призводять до труднощів у вихованні дітей [3]. Інші вчені погоджуються, що для великої кількості неповних сімей, які живуть у містах, брак освіти і можливості працевлаштування впливають на якість життя дітей більше, ніж кількість батьків, яких вони мають.

Усі науковці погоджуються, що фінансове становище сімей з однією матір'ю є жалюгідним. Ніякі інші групи не бувають такими ж бідними і не перебувають так довго за межами бідності, як неповні сім'ї з однією матір'ю. Причина цього полягає в тому, що більш ніж 21% сімейного прибутку втрачається, коли подружжя розлучається [4]. Отже, економічна причина може призводити до негативних наслідків виховання дітей у неповних сім'ях.

Відсутність батька сама по собі не є новою тенденцією. Переслідування, війни та пошуки роботи роз'єднували сім'ї в усі часи. Індустріальна революція на чолі з моралістами розпочала рух у 1830-х, який спонукав чоловіків повертатися додому до своїх сімей. Діти, які були частиною покоління після громадянської війни, виховувалися здебільшого без батька.

Д. Попену, (D. Popenoe) винайшов, що у історії були часи, коли діти росли без батьків, але причина цього була смерть батьків, а не розлучення і позашлюбні народження. Було з'ясовано, що діти, в яких батько помер, більш успішні у житті, мають більшу суспільну підтримку та менше страждають психологічно, ніж діти з розлучених сімей та позашлюбні діти [1].

Чоловіки вже не займають ролі годувальника у сім'ї. Чоловік повинен не тільки заробляти на життя, а також має займатися вихованням, як мати [5]. Замість того, щоб звільнити його від участі у вихованні дітей, батько повинен узяти на себе щонайменше половину всіх турбот з виховання та частину з домогосподарства.

С. Деніелс (С. Daniels) вважає, що склад сім'ї не має особливого значення. Якщо існує два

люблячих батьків, тоді дитина буде мати успіх у житті. Ідеологічні батьки дуже важливі для життя дитини [4].

Соціальні науки є застарілими для мінливих сімейних структур сьогодення. Починаючи з 1960-х років, жінки зруйнували багато соціальних рамок. Жінка змінила становлення до неповної сім'ї. Жінка більше не залежить від економічної чи соціальної підтримки чоловіка. Ріст неповних сімей пов'язаний із жінками, які хочуть довести суспільству, що в них є моральне право виховувати дітей без батька. Таким чином, жінки показують незалежність від чоловіків і свою владу.

Існує оптимістичний погляд на сімейні зміни, який базувався на трьох сміливих нових припущеннях. Цей погляд іде ще з 1970-х років. У той час було мало фактів, щоб підтвердити ці припущення. Але це було значним моментом в американському житті.

Перше припущення було економічним: жінка могла бути матір'ю, не будучи дружиною. Для цього було достатньо підстав. Частка жіночої робочої сили поступово зростала в післявоєнний період, і на початку 1970-х років жінки зайняли свої позиції на робочому місці. Хоча все ще був істотний розрив між заробітною платою чоловіка та жінки, жінки досягли значних успіхів за відносно короткий час у напрямі більш оплачуваних робіт і більших можливостей працевлаштування. Жінки прагнули серйозних кар'єр, таких як директори фірм, доктори, адвокати та політики. Ця обставина, поєднана зі зросшими можливостями догляду за дітьми, означала, що жінки можуть брати відповідальність годувальника, навіть єдиного годувальника у сім'ї. Це було особливо вірно для жінок, що належали до середнього класу. Згідно з дослідженням Ради Карнегі по дітях [6], яке мало місце у 1977 році, більшість сімей, що належать до середнього класу, переживуть розлучення без катастрофічного поринання в бідність. Феміністки довели, що для багатьох жінок економічна незалежність була фактично способом досягнення мети у напрямі свободи як від чоловіків, так і від шлюбу.

Оскільки жінки почали заробляти свої власні гроші, вони стали менш залежні від чоловіків та шлюбу, і шлюб перестав мати таке важливе значення. Робота все більше давала економічну свободу, а також можливість виразити себе. Працююча мати не тільки отримувала прибуток, а й була більш цікавою і довершеною, ніж мати-домогосподарка.

Друге припущення було пов'язано з тим, що руйнування сім'ї не завдає тривалої шкоди дітям, а фактично може збагатити їх життя. М. Кранцлер (M. Krantzler) вважає, що діти можуть витримати будь-яку сімейну кризу без серйозно тривалої шкоди і стати людьми в процесі. Неповні сім'ї чи сім'ї з мачухою або вітчимою створюють більш велику мережу спорідненості, яка оточує дитину теплими стосунками, ніж сім'я нерозлучених батьків [7].

Третє припущення стосувалося того, що нова різноманітність у сімейній структурі зробить Америку кращим місцем. Таким же чином, як різноманітність етнічних і расових груп зміцнює націю, різноманітні сімейні форми мають зробити теж саме. Поява цих хоробрих нових сімей була останнім розділом у сазі про американський плюралізм. Інша версія аргументу різноманітності заявила, що реальною проблемою є не сімейне руйнування безпосередньо, а стигма цих новоявлених сімейних форм. Ця стигма ставить дітей у психологічний ризик, змушуючи їх відчувати себе присоромленими або не такими, як інші; а оскільки таких нестандартних сімей ставало більше, діти могли відчувати себе нормальними.

Ці припущення продовжують бути привабливими, тому що вони гармоніюють з дуже стійкою вірою американців у соціальний прогрес, який вони бачать у розширенні індивідуальних можливостей вибору, свободи, і самовираження. Окрім того, американці ототожнюють прогрес зі зростанням толерантності до різноманітності. За останні роки суспільство США стало більш спокійно ставитися до груп, які раніше сприймалися як ворожі, ненадійні, невідповідні для суспільного лідерства чи соціальної пошани. Однією з таких груп є неповні сім'ї.

Отже, ми бачимо, що феміністичний погляд базується на рівноправності чоловіків та жінок. Жінки прагнуть до незалежності та свободи. Феміністи спростовують негативні наслідки неповної сім'ї на дітей, але визнають, що матеріальне становище має велике значення для дитини. Усе більше жінок в змозі забезпечити себе та свою дитину самостійно. Фемінізм не перекреслює ролі батька у житті дитини. Він може існувати, але не має заважати жінці та дитині розвиватися. Та все ж таки ми вважаємо цей погляд трохи перебільшеним. Жінка не повинна доводити щось чоловіку, вона має право на саморозвиток та кар'єру, незалежність, але вона має і нести відповідальність за свої вчинки. Не тільки вона вирішує долю своєї дитини. Не треба розлучатися або народжувати дитину, щоб тільки довести свою незалежність від чоловіків. Але не треба й жити із чоловіком, який є батьком тільки формально і не піклується про свою сім'ю або зловживає.

ЛІТЕРАТУРА

1. Popenoe D. Life Without Father / Popenoe D. — New York: Free Press, 2006. — 288 p.
2. McLanahan S. Growing Up With A Single Parent: What Hurts, What Helps / McLanahan S. — Cambridge: Harvard University Press, 1997. — 208 p.
3. Skolnick A. Embattled Paradise: The American Family in an Age of Uncertainty / Skolnick A. — NY: Basic Books, 2003. — 304 p.
4. Daniels C. Lost Fathers: The Politics of Fatherlessness in America / Daniels C. — NY: Palgrave Macmillan, 2000. — 208 p.
5. Sears W. The Successful Child: What Parents Can Do to Help Kids Turn Out Well / Sears W. — NY: Little, Brown and Company, 2002. — 268 p.
6. Keniston, K. All Our Children: The American Family Under Pressure. New York: Harcourt Brace Jovanovich, 2003. — 255 p.
7. Krantzler M. Creative Divorce: A New Opportunity for Personal Growth. NY: Signet, 1975. — 240 p.

Всеукраїнська газета для вчителів біології

bio@1veresnya.com.ua
bio.1veresnya@gmail.com

Біологія **Індекс 90228**

Виходить 3 рази на місяць загальним обсягом 72 сторінки

Своєчасна допомога вчителям біології, екології та природознавства в організації навчального процесу

Передплатити можна у будь-якому відділенні зв'язку за «Каталогом видань України»

